

Rekomendacijų mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo ir veiksmų, įtariant galimą smurtą artimoje aplinkoje
I priedas

SKIRTINGO AMŽIAUS VAIKŲ SEKSUALINIS ELGESYS: NORMALUS IR SUSIRŪPINIMĄ KELIANTIS SEKSUALINIS ELGESYS

I. SU SEKSUALUMU SUSIJĘS 2–5 METŲ AMŽIAUS VAIKŲ ELGESYS

Atitinkantis amžių vaiko elgesys	Susirūpinimą keliantis vaiko elgesys	Vaiko elgesys, dėl kurio būtina kreiptis pagalbos į specialistus
Liečia / Trina savo genitalijas, kai yra keičiamos sauskelnės, prieš miegą, kai yra įsitempęs, susijaudinęs ar išsigandęs.	Nesiliauja liesti / trinti savo genitalijų matant kitiems, net kai yra sudrausminamas.	Liečia / Trina savo genitalijas (net iki susižalojimo), atsiribodamas nuo jo amžiui įprastos veiklos.
Tyrinėja / Domisi skirtumais tarp vyro ir moters, mergaitės ir berniuko.	Nesiliauja klausinėjęs apie genitalijų skirtumus net ir tuomet, kai į klausimus jau atsakytą.	Piktai, liūdnei ar agresyviai žaidžia skirtingų lyčių vaidmenis. Demonstruoja neapykantą savo arba priešingai lyčiai.
Liečia šeimos suaugusiųjų narių ar vaikų intymias kūno vietas.	Liečia ne šeimos narių intymias kūno vietas. Prašo, jog jį liestų.	Stengiasi slapčia paliesti suaugusįjį. Leidžia liesti jį kitiems, reikalauja, jog kiti jį liestų.
Nepraleidžia progos žvilgtelėti į nuogus žmones.	Įsistebeilija į nuogus žmones net ir po to, kai prieš tai ne kartą buvo juos matęs.	Prašo žmones nusirengti. Bando jėga juos nurengti.
Klausinėja apie genitalijas, krūtinę, lytinius santykius, vaikų gimimą.	Nesiliauja klausinėjęs net ir tuomet, kai tėvai pateikė vaiko amžiui tinkamus atsakymus.	Klausinėja nepažįstamųjų net ir po to, kai tėvai atsakė į klausimus. Vaiko seksualinės žinios yra per plačios jo amžiui.
Erekcija.	Užsitęsusi erekcija.	Skausminga erekcija.
Patinka būti nuogam. Gali rodyti kitiems savo genitalijas.	Nori būti nuogas viešoje vietoje net po to, kai tėvai sudrausmino ir neleido to daryti.	Atsisako apsirengti. Slapta demonstruoja savo genitalijas net ir po daugelio įspėjimų.
Domisi, kaip žmonės atlieka tualetu reikalus.	Susidomėjimas tualetu reikalais nemažėja savaitėmis.	Atsisako palikti žmones vienus tualete, užstoja jiems kelią į tualetą.
Domisi vaikų gimdymu.	Berniukų domėjimasis nesiliauja kelias dienas / savaites.	Demonstruoja baimę ar pyktį kūdikių, gimdymo ar lytinių santykių atžvilgiu.
Vartoja nešvankius žodžius, susijusius su tualetu ar seksualiniais dalykais.	Nesiliauja vartoti tokių žodžių namuose, net ir sudrausmintas tėvų.	Nenustoja vartoti tokių žodžių ne tik namuose, bet ir viešoje vietoje net ir po daugybės sudrausminimų.
Domisi savo fekalijomis.	Ištepa savo fekalijomis sienas ar grindis daugiau nei vieną kartą.	Žaidžia su fekalijomis, jas teploja net ir po daugybės sudrausminimų.
Žaidžia daktarais, nagrinėja kitų kūnus.	Nesiliauja žaisti net ir jį sudrausminus.	Verčia kitą vaiką žaisti daktarais, nusirengti.
Vedinas smalsumo ir noro tyrinėti, bando įkišti ką nors į genitalijas ar išeinamąją angą.	Nesiliauja to daryti net ir sudrausmintas.	Per prievartą bando įkišti ką nors į savo arba kito vaiko genitalijas ar išeinamąją angą.
Žaidžia namais, vaidina mamą ar tėtį.	Užgula kitus vaikus, būdamas apsirengęs.	Imituoja arba bando atlikti lytinę sueitį, oralinį seksą, būdamas nuogas.

II. SU SEKSUALUMU SUSIJĘS 6–10 METŲ AMŽIAUS VAIKŲ ELGESYS

Atitinkantis amžių vaiko elgesys	Susirūpinimą keliantis vaiko elgesys	Vaiko elgesys, dėl kurio būtina kreiptis pagalbos į specialistus
Klausinėja apie genitalijas, krūtinę, lytinius santykius, vaikų	Demonstruoja baimę ir nerimą, kalbėdamas seksualinio turinio	Nepaliaujamai klausinėja apie seksą. Žinios apie seksą yra pernelyg išsamios

gimdymą.	temomis.	jo amžiui.
Domisi, žvilgčioja, kaip žmonės atlieka tualetu reikalus.	Dažnai yra pagaunamas stebintis ar žvilgčiojantis į žmones, atliekančius tualetu reikalus.	Atsisako palikti žmones vienus tualete.
Vartoja nešvankius žodžius, susijusius su tualetu reikalais, genitalijomis ar seksualiniais santykiais.	Nesiliauja vartoti tokių žodžių prie suaugusiųjų, net ir tuomet, kai tėvai jį sudrausmina ir nubaudžia.	Nesiliauja vartoti tokių žodžių net ir po to, kai buvo pašalintas iš klasės / mokyklos ar atribotas nuo kitos veiklos.
Žaidžia daktarus, nagrinėja kitų kūnus.	Dažnai žaidžia daktarus, net ir po to, kai tai daryti jam buvo uždrausta.	Verčia kitą vaiką žaisti daktarus, nusirengti.
Domisi vaikų turėjimo / gimimo procesu.	Beriuokas nesiliauja demonstruoti tikėjimą, jog po kelių mėnesių jis turės vaiką.	Demonstruoja baimę ar pyktį vaikų gimdymo, lytinių santykių atžvilgiu.
Rodo kitiems savo genitalijas.	Nori būti nuogas viešoje vietoje net ir sudrausmintas tėvų.	Atsisako apsirengti. Demonstruoja savo genitalijas viešoje vietoje net ir po daugelio įspėjimų.
Domisi šlapinimusi ir tuštinimusi.	Žaidžia su fekalijomis. Tyčia šlapinasi ne į unitazą, o šalia jo.	Be perstojo žaidžia su fekalijomis, jas teploja. Tyčia šlapinasi ant baldų.
Liečia / Trina savo genitalijas, prieš miegą, kai yra įsitempęs, susijaudinęs ar išsigandęs.	Nenustoja liesti / trinti savo genitalijų viešai po to, kai yra sudrausminamas. Masturbuojasi trindamasis į baldus ar kitus objektus.	Liečia / Trina savo lytinius organus, atsiribodamas nuo jo amžiui įprastos veiklos. Masturbuoja kitus žmones.
Žaidžia namais, imituoja mamą ar tėtį.	Užgula kitus vaikus būdamas apsirengęs. Imituoja seksualinį elgesį su lėlėmis / pliušiniais žaislais.	Užgula kitus vaikus būdamas nuogas. Verčia kitą vaiką atlikti lytinę sueitį.
Galvoja, jog priešingos lyties vaikai yra „bjaurūs“, todėl jų negalima paliesti. Vaikosi kitus.	Vartoja nešvankius žodžius kito vaiko, kuris kažkuo skundžiasi, atžvilgiu.	Vartoja keiksmažodžius, kalbėdamas apie kito vaiko šeimą. Skriaudžia priešingos lyties vaikus.
Kalbasi apie seksą su kitais vaikais. Kalba apie priešingos lyties draugo ar draugės turėjimą.	Patiria nemalonumų dėl dažnų kalbų apie seksą. Romantizuoja visus santykius.	Nuolat kalba apie seksą ir lytinę sueitį. Dažnai patiria nemalonumų dėl dažnų kalbų apie seksą.
Nori privatumo vonios kambaryje ar persirengiant.	Labai nuliūsta, jei yra stebimas, kol persirenginėja.	Agresyviai ir verksmingai reikalauja privatumo.
Mėgsta klausytis ir laidyti nešvankius juokelius.	Nuolat įkliūva laidant nešvankius juokelius. Imituoja su seksu susijusius garsus, pavyzdžiui, dūsauja, aimanuoja.	Nenustoja laidyti nešvankių juokelių net ir po to, kai buvo pašalintas iš klasės / mokyklos ar atribotas nuo kitos veiklos.
Žiūri nuogų žmonių nuotraukas / paveikslėlius.	Žavisi nuogų žmonių nuotraukomis / paveikslėliais.	Nori masturbotis stebėdamas tokias nuotraukas / paveikslėlius arba jas / juos demonstruoja kitiems.
Žaidžia žaidimus, susijusius su seksu ir seksualumu, su tokio paties amžiaus vaikais.	Nori žaisti tokius žaidimus su daug jaunesniais arba vyresniais vaikais.	Verčia kitus vaikus žaisti tokius žaidimus.
Piešia genitalijas ant žmogaus figūros meno sumetimais.	Piešia genitalijas ant vieno figūrų, o ant kitų – ne. Piešiamų genitalijų dydis neatitinka kūno proporcijų.	Vaizduojamos genitalijos išsiskiria kaip ryškiausia figūros ypatybė. Vaizduoja lytinę sueitį, grupinį seksą, sadistines ar mazochistines scenas.
Nagrinėja skirtumus tarp vyro ir moters, mergaitės ir berniuko.	Yra sumišęs / sutrikęs dėl vyro ir moters skirtumų net ir po to, kai visi klausimai buvo atsakyti.	Piktai, liūdnei ar agresyviai žaidžia skirtingų lyčių vaidmenis. Demonstruoja neapykantą savo arba priešingai lyčiai.
Nepraleidžia progos pažiūrėti į nuogus žmones.	Spokso / Tyko progų paspoksoti į nuogus žmones, nors yra matęs nuogų žmonių.	Prašo žmones nusirengti. Bando jėga juos nurengti.
Apsimeta priešingos lyties asmeniu.	Nori būti kitos lyties asmeniu.	Nekenčia savo lyties, genitalijų.
Nori palyginti savo genitalijas su bendraamžių.	Nori palyginti savo genitalijas su daug jaunesnių arba vyresnių	Reikalauja pamatyti vaikų ar suaugusiųjų genitalijas, krūtinę, sėdmenis.

	vaikų.	
Domisi bendraamžių genitalijų, krūtinės ar sėdmenų lietimui arba nori, kad bendraamžiai tai darytų jam.	Nepaliamajai nori liesti kitų vaikų genitalijas, krūtinę, sėdmenis. Bando imituoti oralinį, analinį ar vaginalinį seksą.	Verčia kitus vaikus leisti jam liesti jų genitalijas, krūtinę, sėdmenis. Verčia kitus vaikus imituoti oralinį, analinį ar vaginalinį seksą.
Bučiuoja artimus suaugusiuosius ir vaikus, leidžiasi jų pabučiuojamas.	Bučiuojasi su liežuvio. Su kitais bendrauja seksualizuota maniera. Baugščiai reaguoja į suaugusiųjų apkabinimą ar bučinį. Nuliūsta, jei viešai demonstruojama meilė / dėmesys. Bučiuoja nepažįstamus suaugusiuosius ir vaikus.	Pernelyg familiariai elgiasi su nepažįstamais žmonėmis. Kalba seksualizuota maniera su nepažįstamais žmonėmis. Fizinis kontaktas su suaugusiais sukelia stiprų susijaudinimą.
Žvilgčioja į kitų genitalijas, sėdmenis, krūtis.	Liečia / Spokso į kitų genitalijas, sėdmenis, krūtis. Prašo kitų liesti jo genitalijas, sėdmenis, krūtis.	Stengiasi slapčia paliesti kitų genitalijas, krūtis, sėdmenis. Bando manipuliuoti kitu, kad jis paliestų vaiką.
Erekcija.	Užsitęsusi erekcija.	Skausminga erekcija.
Vedinas smalsumo ir noro tyrinėti, bando įkišti ką nors į genitalijas ar išeinamąją angą.	Dažnai kiša ką nors į savo vaginą ar išeinamąją angą. Bando įkišti ką nors į kitų vaikų genitalijas / išeinamąją angą.	Panaudodamas prievartą ir jėgą, bando įkišti ką nors į kitų vaikų genitalijas / išeinamąją angą. Pažeidžia savo ar kitų genitalijas / išeinamąją angą.
Domisi gyvūnų dauginimusi.	Liečia gyvūnų genitalijas.	Seksualinis elgesys su gyvūnais.